IL-KOLONNA TAL-FLAĠELLAZZJONI FIL-BAŻILIKA TAL-QABAR TA' KRISTU

Noel Muscat ofm

Fil-kappella tad-dehra ta' Kristu irxoxtat lil Ommu Marija, magħrufa wkoll bħala l-kappella tas-Sagrament, li hi proprjetà tal-Franġiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa, u li tinsab fiż-żona Latina jew Kattolika, fix-xaqliba tat-tramuntana tal-Edikola tal-Qabar ta' Kristu, f'niċċa fil-ħajt bejn l-altar u l-bieb tal-bronż tal-kappella, l-insara jqimu parti minn kolonna tal-porfidu ta' lewn ħamrani skur. Għal ħafna sekli din il-kolonna hi meqjusa bħala relikwa prezzjuża għax magħha ġie marbut Ġesù fil-mument tal-flaġellazzjoni.

Ir-rakkonti evanġeliċi li jitkellmu mill-flaġellazzjoni ta' Ġesù ma jsemmu l-ebda kolonna li magħha ġie marbut il-Mulej (Mt 27,26; Mk 15,15; Lq 23,16; Ġw 19,1). Skont l-użanza Rumana, il-flaġellazzjoni kienet il-kastig li kien jingħata qabel il-kurċifissjoni, bl-iskop li l-persuna kkundannata għall-mewt titlef ħafna demm u b'hekk jitħaffef il-proċess tal-mewt fuq is-salib. F'Atti 5,40 insibu eżempju ta' flaġellazzjoni li sofrew l-appostli, imma din id-darba kienet waħda ordnata mill-kunsill jew sinedriju tal-Lhud, u għaldaqstant mhux flaġellazzjoni marbuta mal-piena tal-mewt imma swat bħala kastig. It-tradizzjoni ta' Ġesù marbuta mal-kolonna biex jiġi flaġġellat hi antikissima. F'Ġerusalemm minn dejjem kien hemm it-tradizzjoni li Ġesù sofra l-flaġellazzjoni darbtejn waqt il-passjoni, l-ewwel fid-dar ta' Kajfa, skont Mt 26,67-68, u mbagħad fil-Pretorju ta' Pilatu.

Ir-riferiment l-aktar antik għall-fatt li Ġesù ġie marbut ma' kolonna waqt il-flaġellazzjoni insibuh fl-*Itinerarium Burdigalense* tal-Pellegrin Anonimu ta' Bordeaux (333 w.K.): "Wieħed jitla' fuq is-Sijon u hemmhekk jista' jara d-dar tal-qassis Kajfa, fejn għad hemm il-kolonna li magħha Ġesù ġie marbut biex ikun flaġellat" (*Corpus Christianorum, Series Latina*, Vol. CLXXV, 1-26).

Id-dar ta' Kajfa, fl-ewwel sekli tal-Kristjaneżimu, kienet tiġi indikata fuq l-għolja tal-punent ta' Ġerusalemm, fiż-żona magħrufa bħala s-Sijon Kristjan, li trid tiġi distinta mis-Sijon oriġinali, fuq ix-xaqliba tan-nofsinhar tat-Tempju u tal-Ofel, fejn antikament kien hemm il-belt ta' David. Mix-xhieda tal-Anonimu ta' Bordeaux jirriżulta li, fuq l-għolja ta' Sijon, l-insara kienu jqimu xi tifkiriet tal-passjoni, jiġifieri d-dar ta' Kajfa bil-kolonna tal-flaġellazzjoni, il-Pretorju jew palazz ta' Pilatu, u l-palazz tas-sultan David.

Is-Sijon Kristjan hu l-post fejn, fl-epoka Biżantina (333-638) kienet inbniet knisja kbira ddedikata lill-Verġni Marija (*Hagia Sion*), li fiha kienu miġburin xi postijiet qaddisa importanti għall-insara, fosthom iċ-Ċenaklu u l-post tad-Dormizzjoni tal-Verġni Marija. Din il-bażilika kbira kienet ġiet maħruqa u mfarrka mill-Persjani fis-sena 614, imma mbagħad kienet ġiet restawrata mill-Abbati Modestos. Qrib is-sena 685

il-Pellegrin Arculf, meta jiddeskrivi din il-knisja, jgħid li l-insara kienu jqimu f'dak il-post il-ġebla li kienet tfakkar il-martirju ta' San Stiefnu, kif ukoll il-kolonna tal-Flaġellazzjoni.

Deskrizzjoni ta' din il-knisja tinsab ukoll fil-*Vita Anonyma Constantini* (c. 715 – c. 1009), fejn jiġi affermat li l-Imperatriċi Elena kienet bniet knisja kbira u wiesgħa, li kellha s-saqaf miksi biċ-ċomb. Ġewwa s-santwarju, fuq in-naħa tal-lemin, kienet imħarsa d-Dar tad-Dixxipli, jiġifieri l-kamra ta' fuq (iċ-Ċenaklu), fejn l-appostli nħbew minħabba l-biża' mil-Lhud, u fejn Kristu irxuxtat deher f'nofshom għalkemm il-bibien kienu magħluqa. Fuq in-naħa tax-xellug kienet meqjuma l-kolonna tal-porfidu li magħha ġie marbut Kristu meta ġie flaġellat mil-Lhud.[1] Il-kolonna tal-flaġellazzjoni, qrib is-sena 404, kienet tiġi identifikata bħala waħda mill-kolonni li kienu jwieżnu l-portiku tal-knisja tal-Għolja ta' Sijon.

It-tifkiriet ta' din il-kolonna tal-flaġellazzjoni huma aktar numerużi fl-epoka Kruċjata. Fl-1106-08, l-Abbati Russu Danjel indika d-dar ta' Kajfa, fejn Pietru ċaħad lill-Mulej, fuq ix-xaqliba tal-lvant tal-Għolja Sijon. Id-*Descriptio Locorum circa Hierusalem adjacentium* (1131-43) tbiddel it-tradizzjoni, u tafferma li, wara li kien ġie arrestat fil-Ġetsemani, Ġesù ittieħed minn għand il-qassis il-kbir Anna għal għand il-qassis il-kbir Kajfa, "maġenb il-portiku tat-Tempju", u minn hemmhekk ittieħed fuq l-Għolja ta' Sijon, "fil-post tal-Paviment (*Lithostrotos*)". Dan il-post seta' kien sempliċement bitħa pavimentata maġenb

il-knisja ta' Santa Marija tal-Għolja ta' Sijon. Fi żmien il-Kruċjati din iż-żona kienet proprjetà tal-Kanoniċi Regolari ta' Santu Wistin.

Pellegrin anonimu fl-1160 qiegħed il-Pretorju fuq ix-xellug tal-knisja ta' Sijon, f'kappella, filwaqt li jsemmi knisja oħra li kienet tfakkar il-post fejn il-Mulej ġie flaġellat u nkurunat bix-xewk, u li kienet timmarka l-post tad-dar ta' Kajfa. Din hi l-ewwel darba li tissemma l-knisja tal-Pretorju. Il-knisja hi deskritta minn Ġwann ta' Würzburg. Il-fdaljiet tagħha llum huma dawk tal-Knisja ta' San Salvatur, magħrufin bħala *Deir Habs al-Massih* (Kunvent tal-Ħabs tal-Messija), fuq is-Sijon, u huma proprjetà tal-Armeni Ortodossi.

Fl-1172 il-pellegrin Teodoriku jgħid li d-dar ta' Kajfa u l-post tal-Pretorju fejn Ġesù ġie ikkundannat minn Pilatu, kienu jinsabu quddiem il-knisja tal-Għolja ta' Sijon. F'dak il-post kienet teżisti l-Knisja ta' San Salvatur, li fiha l-insara kienu jqimu parti kbira mill-kolonna li magħha Ġesù ġie marbut wara li Pilatu ordna li jagħtuh is-swat. [2]

Teodoriku jagħtina xhieda oħra dwar fdalijiet ta' kolonna oħra li kienet meqjuma, din id-darba, fil-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu. Hu jafferma li kienet teżisti kolonna fix-xaqliba tax-xlokk tad-deambulatorju absidali (kurridur semi-ċirkulari) tal-Bażilika Kruċjata ikkonsagrata fil-15 ta' Lulju 1149. Jgħid li din il-kolonna kienet tinsab taħt altar. L-hekk imsejjaħ Pellegrin Islandiż (Abbati Nikulas), qrib l-1150, jitkellem dwar l-istess kolonna u jgħid li din kienet tinsab fix-xaqliba tal-lvant tal-altar maġġur flimkien ma' "sedja" li fuqha Ġesù qagħad bilqiegħda meta ġie nkurunat bix-xewk. L-awtur tal-i*Historia et Gesta Gotfridi* jgħid li kien ra din is-"sedja" forma ta' kolonna tar-rħam, li kienet tokkupa l-kappella tad-deambulatorju li kienet tinsab wara s-sedja

tal-Patrijarka fl-absidi tal-*chorus dominorum* – il-*Katholikon* tal-Griegi, jiġifieri fil-kappella fejn sal-lum hi meqjuma l-"kolonna tal-improperji u tal-inkurunazzjoni bix-xewk". Id-duka Goffredu ta' Bouillon, li kien il-kap tal-ewwel Kruċjata, meta ra din il-kolonna wara li l-Kruċjati rebħu l-belt il-qaddisa ta' Ġerusalemm fl-1099, ma riedx jiġi nkurunat re ta' Ġerusalemm fil-post li fih Ġesù ġie nkurunat bix-xewk, u pprefera t-titlu ta' *Difensur tas-Santu Sepulkru*.[3]

L-aktar xhieda ċara rigward il-venerazzjoni li l-insara kienu juru lejn il-kolonna tal-flaġellazzjoni, li mis-Sijon spiċċat fil-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu, jagħtihielna Patri Bonifaċju minn Ragusa (Dubrovnik), li kien Kustodju tal-Art Imqaddsa mill-1551 sal-1560, u mill-ġdid mill-1562 sal-1564, fil-*Liber de perenni cultu Terrae Sanctae*. Hu jiddeskrivi l-ġrajja mqallba tal-kolonna tal-flaġellazzjoni.[4]

L-istudjuż Franġiskan tal-istorja tal-Art Imqaddsa, Patri Girolamo Golubovich, jiġbor fil-qosor l-informazzjoni li jagħtina Bonifaċju ta' Ragusa, li ħadem biex iħares ir-relikwa prezzjuża tal-kolonna tal-flaġellazzjoni u ġabha fil-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu, fejn setgħet tkun meqjuma mill-insara, wara li l-Franġiskani kienu sfaw imkeċċija miċ-Ċenaklu u l-Għolja ta' Sijon fl-1551. Hu jikteb:

"Informazzjoni dwar il-Kolonna tal-Flaġellazzjoni, li fl-1558 Patri Bonifaċju ta' Ragusa qasamha f'diversi biċċiet, wara li kienet sfat maqsuma mit-Torok. Fil-*De perenni cultu Terrae Sanctae* jgħid li l-kolonna kienet oriġinarjament parti mill-knisja tal-Għolja ta' Sijon u kienet meqjuma mill-insara bħala l-kolonna tal-flaġellazzjoni, ukoll wara li l-knisja tas-Sijon li kienet teżisti fl-epoka biżantina u waqt il-perjodu Kruċjat sfat meqruda. It-Torok qasmu l-kolonna, imma l-patrijiet tal-Għolja ta' Sijon kienu ġabru fdalijiet minnha. Huma bagħtu biċċa kbira f'Ruma, fejn hi meqjuma fil-knisja ta' Santa Prassede. Biċċa oħra tqiegħdet fuq ix-xellug tal-altar maġġur fil-kappella tal-Apparizzjoni,

fejn juffiċjaw il-Patrijiet Minuri tat-Tempju tal-Qabar Imqaddes ta' Kristu. Biċċa oħra kienet tinsab fil-knisja tal-Għolja ta' Sijon, imħarsa fost relikwi oħrajn, fil-kappella ta' San Tumas, li jiena mbagħad qsamtha f'biċċiet iżgħar; minnhom tajt relikwa lill-Papa Pawlu IV, oħra lill-Imperatur Ferdinandu, oħra lir-Re Filippu ta' Spanja, oħra lir-Repubblika Serenissima ta' Venezia, li tqiegħdet fost it-teżori ta' San Marco... L-aħħar biċċa tajtha lir-Repubblika ta' Ragusa (Dubrovnik)..."[5]

Ma nidħlux fil-kwestjoni tax-xebh bejn il-biċċa kolonna li hi venerata fil-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu ma' dik li tinsab f'Santa Prassede. Fil-fatt ma jixxiebhu xejn. Lilna jinteressana li l-Franġiskani dejjem żammew ħajja l-qima antikissima lejn it-tifkiriet tal-flaġellazzjoni ta' Kristu, li kienu marbutin mal-postijiet qaddisa tal-Għolja ta' Sijon, imma li mbagħad spiċċaw biex jiġu kkonċentrati fil-kumpless tal-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu. Fl-Art Imqaddsa mhux l-ewwel darba li nsibu li kolonni jimmarkaw xi ġrajja evanġelika importanti jew post marbut magħha. Eżempju tipiku hi l-kolonna, hekk imsejħa, "tal-bewsa ta' Ġuda", li tinsab f'niċċa fit-telgħa li mill-Bażilika tal-Agunija tal-Ġetsemani twasslek fuq l-Għolja taż-Żebbuġ. Din il-kolonna kienet oriġinarjament fir-rovini tal-Bażilika Kruċjata tal-Agunija, u kienet timmarka l-post tat-tradiment ta' Ġuda fil-Ġnien tal-Ġetsemani. Hi kolonna meqjuma ħafna speċjalment mill-insara Ortodossi. Fi żmien il-Kustodju Patri Ferdinando Diotallevi (1918-1924), preċiżament nhar id-19 ta' Jannar 1919, din il-kolonna ġiet trasferita fin-niċċa li fiha tinsab illum, quddiem id-daħla tal-monasteru tas-Sorijiet Russi ta' Santa Marija Maddalena.

Sal-ġurnata tal-lum il-Franġiskani tal-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu, fil-purċissjoni li jagħmlu kuljum fil-kumpless imqaddes, jibdew din iċ-ċelebrazzjoni bil-waqfa quddiem il-kolonna tal-Flaġellazzjoni fil-kappella tas-Sagrament, fejn ikantaw l-innu *Salve, columna nobilis*. L-istess jagħmlu quddiem il-kolonna tal-improperji u l-inkurunazzjoni bix-xewk fil-kappella Griega Ortodossa wara l-abside tal-Bażilika, ftit passi bogħod mill-Kalvarju.

Il-kolonna tal-Flaġellazzjoni, kif ukoll il-kolonna tal-Improperji, huma relikwi mill-aktar antiki li jixirqilhom il-qima tal-Kristjani, jekk mhux għal ħaġa oħra, minħabba l-antikità tal-kult li dejjem gawdew u minħabba t-tifsira simbolika tagħhom bħala sinjali konkreti li jimmarkaw il-ġrajjiet ewlenin tat-tbatija tal-Iben ta' Alla waqt il-passjoni u l-mewt fuq is-salib fil-belt il-qaddisa ta' Ġerusalemm.

Referenzi

1 Denys Pringle, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem. A Corpus*, Vol. III, *The City of Jerusalem*, Cambridge University Press 2010, 261-262

2 Pringle, *The Churches of the Crusader Kingdom*, 365-366

3 Pringle, *The Churches of the Crusader Kingdom*, 27

4 Fr. Bonifacio Stephano Ragusino, *Liber de perenni cultu Terrae Sanctae et de fructuosa eius peregrinatione*, Venezia 1573, 164-165

5 Girolmao Golubovich, *Biblioteca Bio-bibliografica della Terra Santa e dell'Oriente Francescano*, Nuova Serie – Documenti, Tomo VI: Croniche o Annali di Terra Santa del P. Pietro Verniero di Montepeloso, Quaracchi 1939, 182-183).

Ġedded l-Abbonament tiegħek

L-ART Imqaddsa
RIVISTA BIBLIKA

Tiġdid L-Art Imqaddsa 2017

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Toħroġ kull 3 xhur

Kummissarjat tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Jekk irċevejt ir-Rivista b'xejn għaliex ġejt l-Art Imqaddsa mal-Franġiskani, ħallas l-abbonament biex tkompli tirċiviha.

Kunjom ______________________

Isem ______________________

Indirizz ______________________

____

____

Kodiċi Postali ______________________

Qed nibgħat € ______________
bħal abbonament għall-2017

Pellegrinaġġi Franġiskani 2017

Ikteb jew ċempel:
Kummissarjat tal-Art Imqaddsa

8, Triq Santa Luċija,
Valletta VLT 1213, Malta
Tel: 2124 2254
E-mail: comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Art Imqaddsa

13 - 21 Lulju
17 - 25 Awwissu
10 - 18 Settembru